

Inimese ilus elu 2

JW

November 4, 2012

Inimene tundis uhkust. Ta istus köögilaua taga ja imetles Asutuse ametlikus ümbrikus kirja. Tal oli juba nädal aega kahju olnud ümbrikku lahti teha, aga selle järele polnud vajadustki. Inimene teadis nagunii, mis seal seisab. Tänu kiri pikaaegse eeskujuliku teenistuse eest koos kutsega Asutuse veteranide austamispäevale.

Inimene oli tegelikult peljanud, kas keegi tema tööjuubelit üldse mäletab. 25 aastat on pikk aeg, paljugi, mis selle ajaga juhtuda võib. Satuvad ammused töölepingud näiteks hooletu ametniku lauanurgale ja ametnik saadab need ilma pikema süvenemiseta hävitamisele, kuigi nende koht oleks tegelikult arhiivis.

Inimene väristas selle mõtte juures õlgu. Ta ei sallinud korralagedust silmaotsaski. Kogu tema enda teenistusaja jooksul polnud ta ühtegi paberit ära kaotanud. Hävitamisele saatnud, seda küll. Aga asjaajamiseeskirjas seisis, et enne hävitamist tuli kõigist raamatupidamisosakonnast laekunud paberitest koondaruanne teha, ja see oligi Inimese töö.

Nii möödusid tema päevad dokumentidest arve kokku lüües ning tulemusi kirja pannes. Kui koondaruanne valmis, läks see arhiivi ja järjekordse tarbetuks muutunud paberipataka võis paberihundi lõugade vahele saata.

Sugulased-tuttavad pärisid Inimeselt aegajalt, kas tal pole igav 25 aastat sama tööd teha. Ei, vastas Inimene iga kord ja uskus seda ise siiralt. Talle meeldisid arvud. Nad ei valetanud kunagi. Nad andsid alati sama tulemuse, ükskõik kui mitu korda või mispidi sa neid liitsid. Aastatega oli Inimene peastarvutamise nii hästi ära õppinud, et ei vajanud selles ühegi masina abi. Kunagi, kui esimesed elektroonilised kalkulaatorid ilmusid, oli ta küll proovinud neid kasutada, aga juba numbrite sissetoximine võttis nii palju aega, et ta sai vastuse alati enne peast kätte. Aastatepikkuse harjutamise tulemusena võis Inimene paberipataka pihust läbi lasta ja summa eksimatult kirja panna. Ta oli enda üle uhke ning, näe, lõpuks hindab ka Asutus teda vääriliselt.

- - - - -

Veteranide austamispäeva hommikul ärkas Inimene tavapärasest poolteist tundi varem. Ta võttis vanni, triikis kõik riided ära ja valmistas omale piduliku hommikusöögi. Inimene polnud kogu 25-aastase karjääri jooksul kordagi tööle hilinenud ja ta ei tahtnud pidulikku päeva niisuguse hooletusega ära rikkuda. Nõnda siseneski ta kontorihoone uksest hoopis pool tundi varem kui vaja. Koridoris askeldas ainult koristaja, aga ka tema tere kõlas täna hoopis pidulikumalt kui tavaliselt.

Inimene astus oma kabinetti ja vaatas üle, kas kõik on korras. Muidugi teadis ta ette, et kaustad, pliiatsid ja kustukummid on täpselt seal, kuhu ta nad eile jättis. Ja eile jättis ta nad sinna, kuhu iga päev viimase 25 aasta jooksul. Aga ülevaatamine ei tee kunagi paha. Asjad ei ole arvud. Neid ei saa usaldada. Neid peab kontrollima.

Inimene silitas oma pliiatsitopsi, tõusis siis püsti ning jalutas suure koosolekusaali poole, kuhu rahvas vaikselt juba kogunema hakkas.

- - - - -

Täpselt täistunnil astus kõnepulti direktor, kes säras nagu jõulumuna. Ta pidas sütitava kõne Asutuse kuulsusrikkast ajaloost, rõhutades mitu korda kõigi veteranide suurt panust selle tugeva ning eesrindliku organisatsiooni ülesehitamisse. Kõnele järgnes kõige pidulikuma osa - aumedalite kätteandmine tööjuubilaridele. Inimene pabistas nii hullusti, et magas maha, kui tema nimi välja hõigati. Ehk oleks tal jäänudki saali ette minemata, aga kõrvalistuv kolleeg müksas teda õnneks õigel hetkel ja nii sai Inimene oma aastatega välja teenitud kuulusehetke kätte.

Autasustamisele järgnes mitteametlik osa, mis algas väikese kontserdi ja banketiga. Alles tikuvõileibu nosides ning ringi jalutades märkas Inimene, kui palju uusi nägusid Asutuses õieti töötab. Ta ajas ühe ja teisega paar sõna juttu, küsides ääri-veeri, millega noored kolleegid tegelevad. Ega ta nende jutust õieti aru ei saanud, aga see ainult kasvatas Inimese austust oma Asutuse vastu. Näe, kui keerulisi asju siin tehakse.

Kui klaverimängija oma lood lõpetas ja rahval kõhud enam-vähem täis said, astus direktor uuesti ette ning kutsus kõiki ekskursioonile mööda Asutuse osakondi. Inimene taipas, et oli viimati sarnasele ringkäigule sattunud 25 aastat tagasi, kui ta kunagi tööle tuli. Seepärast haakis ta end huviga direktori sappa.

Enamiku allasutuste tegevus ei öelnud Inimesele eriti midagi, aga seda suurema huviga ootas ta, kuni ekskursioon jõuab raamatupidamisosakonda,

millega Inimene sealt laekuvate dokumendivirnade kaudu iga päev kokku puutus. Ta mõtles heldimusega suurele saalile, kus mitukümmend ametnikku hoolega kirjutusmasinate kohale kummarduvad ning arvuridu paberile toksivad.

Suur aga oli Inimese üllatus, kui direktor ringkäigu hoopis ühte pisikesse toakesse juhtis, kus vaevalt kahele raamatupidajale ja nende arvutitele ruumi leidis.

"Kus siis ... kõik teised on ..?" kogeles Inimene.

"Teised, missugused teised?" ei saanud direktor esimese hooga küsimusest aru. Siis lõi ta nägu särama.

"Aa, Te mõtlete kunagist suurt raamatupidamisosakonda? Seda pole meil enam kümnekond aastat. Enamuse tööst teevad nüüd arvutid ja isegi paberdokumentidest oleme peaaegu lahti saanud. Ainult arhiivi saatmise jaoks trükitakse üht-teist veel välja, aga ega nende väljatrükkidega arhiiviosakonnas muud ei tehta kui üks lühike kokkuvõte ja siis rändab kogu patakas jälle teistpidi prügikasti. Õnneks läheb meil järgmine kuu juurutusse uus tarkvaralahendus, mis kogu selle töö ilma paberi vahenduse ja inimese sekkumiseta ära teeb. See on ju tore, eks?"

"Jah, muidugi," kuulis Inimene ennast ütlevat ja siis korraga ei kuulanud ta jalad enam sõna. Rahvamass trügis temast mööda ning suundus järgmisesse osakonda, aga Inimene ei jaksanud enam muud, kui seina äärde maha istuda.

Tema peas ei liikunud tükk aega ühtegi mõtet. Ja siis lülitas aju ennast üldse välja.

- - - - -

Järgmisel nädalal arutati distsiplinaarkomisjonis tema käitumise küsimust. Inimene vaatas tuimal pilgul turvakaamerate salvestust, millelt võis selgesti näha, kuidas ta raamatupidajate kabineti akna avas ja mõlemad arvutid sealt alla viskas. Sellele vaatamata ei võtnud Inimene omaks ei Asutuse vara kahjustamist ega kogu tegevuse halvamist tänu kõvaketaste ja neile salvestatud raamatupidamisdokumentide hävitamisele. Ta püüdis oma kaitsekõnes küll öelda, et arhiivis on kõik vajalikud andmed paberkujul olemas, aga keegi ei kuulanud teda. Direktor avaldas oma külmas sõnavõtus kahetsust, et nii kauaaegne eeskujulik töötaja osutus, vabandage väljendust, diversandiks, aga elu ei jää seisma ning ühise eesmärgi reetnud võitluskaaslaste asemele astuvad uued.

Inimene tahtis veel protesteerida, kuid tundis äkki, et sel pole mõtet. Need pead tema ümber on oma otsuse langetanud ja hoiavad

sellest kinni. Inimene vaatas kollegidele silma ning nägi seal oma üllatuseks hirmu. Ja siis ta taipas - nad kardavad ise samamoodi üleliigseks muutuda. Kas varem või hiljem, aga minema peavad kõik. Ning et praegu avanes soodne hetk just teda minema tõrjuda, ühinesid nad võitlusesse selle eesmärgi nimel. Nagu eeskujulikule kollektiivile kohane.

Inimene tundis äsjase koorma asemel korraga suurt kergendust. Ta võttis mitte midagi taipava direktori käest süüdistuskokkuvõtte, kirjutas sellele alla ja suundus kabinetist välja.

Kuhugi, kus teda vajatakse. Meest, kes oskab peast arve kokku liita.